

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

12.07.2019

КАРАР

№ 607

«2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында китапханә эшен үстерү» муниципаль программасын раслау турында

Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 статьясы, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының муниципаль программаларын эшләү, тормышка ашыру һәм нәтижәләлеген бәяләү тәртибен раслау турында» 2018 елның 10 апрелендәге 266 номерлы карары нигезендә,

КАРАР БИРӘМ:

1. «2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында китапханә эшен үстерү» муниципаль программасын (1 нче кушымта) расларга.
2. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә һәм 2019 елның 1 гыйнварыннан барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә кагыла.
3. Әлеге карарны Нурлат муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Житәкче

Л.Н. Маняпов

**«2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль
районында китапханә эшен үстерү» максатчан программасы паспорты**

Программа паспорты

Программаның исеме	2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында китапханә эшен үстерү (алга таба - Программа)
Программаны эшләү турында карар кабул итү датасы	«Дөньякүләм мәгълүмат киңлегенә интеграция шартларында китапханә имиджы» халыкара китапханә идеяләре форумының резолюциясе (Казан ш.) 21.11.2008 ел.
Программаны эшләү өчен нигез булган норматив-хокукый актлар	«Китапханәләр һәм китапханә эше турында» 1998 елның 21 октябрдәге 1818 номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасы, «2009-2014 елларга һәм 2020 елга кадәрге перспективага Татарстан Республикасында китапханә эшен үстерү» озак сроклы максатчан программасын раслау турында» 2009 елның 31 августындагы 592 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары
Төп заказчы - программаның координаторы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының «Жирлекара үзәк китапханәсе» муниципаль бюджет учреждениесе.
Программаның максаты	Халыкка китапханә хезмәте күрсәтүнең нәтижәле системасын булдыру, гражданның мәгълүмат һәм белем алу мөмкинлегенә конституциячел хокукларын тәмин итү, халыкка китапханә хезмәте күрсәтүдә традицион һәм яңа технологияләр куллану, китапханәдә саклана торган милли мәдәни мирасны саклау өчен уңайлы шартлар тудыру.
Программаның	<ul style="list-style-type: none"> • китапханәләр эшчәнлеген хокукый һәм

бурычлары

- методик яктан тээмин итүне актуальлэштөрү;
- районда китапханэ эшенең оештыру-функциональ структурасын үстөрү;
- китапханэлэр белән музейлар, архивлар, мэгариф һәм социаль учреждениелэр арасындагы партнерлыкны үстөрү һәм ныгыту;
- китапханэ фондларының заманча моделен булдыру;
- гомуми мәдәни мирас һәм мәгълүмати ресурс өлеше буларак, район территориясендә урнашкан китапханэ фондларының сакланышын һәм куркынычсызлыгын тээмин итүнең комплекслы системасын булдыру;
- эш урыннарын, китапханэ процессларын модернизацияләү һәм автоматлаштыру;
- район китапханэләренең бердәм мәгълүмат киңлеген тээмин итү, район китапханэ челтәренең мәгълүмат системасын булдыру;
- китапханэләрнең нәтижәле эшләве, файдаланучыларга куркынычсыз һәм уңайлы булсын өчен заманча жиһазлар белән тээмин итү;
- китапханэләрнең китапны һәм китап укуны алга этәрү буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү;
- халыкның ялын оештыру һәм укуга жәлеп итү буенча китапханэләрнең эшен камилләштерү;
- ижтимагый-мәдәни процесс буларак китап укуны ныклап өйрәнү;
- барлык типтагы китапханэ-мәгълүмат учреждениеләре өчен кадрларга агымдагы һәм перспектив ихтыяжны мониторинглау;
- тармакның алдынгы белгечләрен әзерләүне кертөп күп катлы өзлексөз һөнәри белем бирү системасы структурасын һәм эчтәлеген камилләштерү;
- китапханэ-мәгълүмат учреждениеләре белгечләрен беркетү системасын камилләштерү.

Программаны гамэлгә ашыру сроклары	2019 – 2021еллар
Финанслау күләме һәм чыганакалары	<p>Программа чараларын финанслау тиешле чорга Татарстан Республикасы бюджеты, Нурлат муниципаль районы бюджеты мөмкинлекләренә бәйле.</p> <p>2019 -2021 елларга Программаны финанслауның гомуми күләме муниципаль берәмлекнең жирле бюджетыннан 79266,6 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән.:</p> <p>2019 елга-26 422,2 мең сум; 2020 елга-26 422, 2 мең сум; 2021 елга-26 422,2 мең сум ТР бюджетыннан - 0.00</p>
Программаны тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре (нәтижәләренә бәяләү индикаторлары)	<p>2021 елга программаны тормышка ашыру мөмкинлек бирәчәк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне 60% ка кадәр арттыру - китапханә фондлары яңарту дәрәжәсен 5%арттыру - китапханә сайтларына керү санын елына кимендә 50% ка артуны тәэмин итү; - районда һәркем өчен мөмкин булган бердән дә ким булмаган модельле китапханә булдыру; - югары һәм урта һөнәри белемле китапханә хезмәткәрләре өлешен 70 %ка кадәр арттыру - китапханә чараларының музейлар, мэгариф, социаль учреждениеләр белән берлектә гамэлгә ашырылган өлешен 35%ка кадәр арттыру; - китапханәләр тарафыннан үткәрелә торган чараларда катнашучылар өлешен 35% ка арттырыру

I. Проблеманың асылы һәм аны программалы ысуллар белән хәл итү кирәклеген нигезләү

Китапханә - документлар фонды тарафыннан оештырылган һәм аларны физик һәм юридик затларга вакытлыча файдалануга бирә торган мэгълүмати, мәдәни, белем бирү учреждениесе.

Хәзерге вакытта китапханәләр глобаль мэгълүмат киңлегенә үзгәрешләр йогынтысында үз эшенә технологияләрен генә түгел, ә инде килеп туган алымнарны, төшенчәләрен, терминнарны да үзгәртүгә, яңа модельләштерергә һәм мэгълүмат киңлеген оештырырга мәжбүр. Үз эшчәнлекләрендә, ресурсларында катгый регламентланган арадашчы оешманың берсе булган китапханә халыкка мэгълүмат, сервис, мәдәни хезмәт күрсәтү күрсәтүче оешмага

әверелде.

Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан төбәк китапханәләре эшчәнлегенә норматив-хокукый базасын формалаштыру буенча эш алып барыла. Аерым алганда, түбәндәге норматив актлар кабул ителде: "Мәдәният турында» 1998 елның 3 июлендәге 1705 номерлы Татарстан Республикасы законы, «Татарстан Республикасы документларының мәжбүри түләүсез нөсхәсе турында» 2005 елның 18 гыйнварындагы 5-ТРЗ номерлы закон, «Татарстан Республикасы мәгълүмат системалары һәм мәгълүматлаштыру турында» 2007 елның 13 ноябрәндәге 58-ТРЗ номерлы закон, 1998 елның 21 октябрәндәге 1818 номерлы «Китапханәләр һәм китапханә эше турында» закон, 1992 елның 8 июлендәге 1560-ХІІ номерлы "Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм башка телләр турында" Татарстан Республикасы Законнары, ""Китапханәләр һәм китапханә эше турында "Татарстан Республикасы Законнын гамәлгә ашыру хакында" 1999 елның 10 декабрәндәге 813 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары.

Шуның белән бергә Татарстан Республикасы норматив базасының тулылыгы, аңа төзәтмәләр кергү проблемалары да бар. Соңгысы «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнын кабул итүгә бәйле, ул китапханәләр эшчәнлегенә оештыру-хокукый һәм эчтәлекле үзгәрешләр керте. Республика китапханәләре эшчәнлегенә норматив хокукый базасы даими рәвештә яңартылып, камилләштерелеп торырга тиеш. Татарстан Республикасы китапханә эшенә төп юнәлешләре арасында китапханә фондлары белән идарә итү иң мөһиме булып тора.

Нурлат районы китапханә фондында 448432 данә китап һәм башка басмалар, шул исәптән магнит һәм электрон чыганаclarда документлар бар, аларның 120223 нөсхәсе - татар телендә. Муниципаль китапханәләр өчен фондларны даими яңартып тору мөһим, бу исә актуаль жыелышлар күләме буенча оптималь халыкка уңайлы һәм аның күпкырлы ихтыяжларына жавап бирүче жыелышларга ия булырга мөмкинлек бирәчәк.

2018 елда китапханә фондларын комплектлау өчен:

Федераль бюджеттан-29600сум.

Республика бюджетыннан-1154367,54 сум.

Жирле бюджеттан-972782,70 сум бүлеп бирелде.

ЮНЕСКО тәкъдиме һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2007 елның 13 июлендәге 923-р номерлы боерыгы белән расланган китапханә фондларын комплектлау буенча социаль норматив һәм нормалар нигезендә китапханә фондында ел саен 1000 кешегә исәпләгәндә 220-250 китапка яңартылу тәшкил итәргә тиеш. 2018 елда Нурлат районында бер кешегә 0,27 данә яңа китап, шул исәптән басма, аудиовизуаль һәм электрон басмалар алынган.

Нурлат районында 2018 елда яңа китаплар саны-15711 данә. Халыкара нормалар буенча балалар китапханәләре фондлары ел саен кимендә 5% яңа басмалар белән тулыландырылырга тиеш. 2018 елда Нурлат районының балалар китапханәсе фондын тулыландыру күрсәткече 2,5 % тәшкил итте.

Китапханә фондларының сыйфатлы составы мәсьәләсе китапханәләр өчен дә мөһим проблема булып кала бирә. Китапханәләрдә таушалган һәм иске

әдәбият, шул исәптән балалар китапханәләрендә, 40 тан 60% ка кадәр тәшкит итә. Мондый хәл кешеләрнең китап уку белән кызыксынучанлыгына да, китап алып укуга йөрүгә дә, гомумән уку процессларына да тәәсир итә.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, китапханә фондларының күп өлешен тармак, укыту-методик, актуальгә һәм ихтыяжы искергән саен кими баручы вакытлы басмалар тәшкит итә. Халыкка актуальләштерелгән белешмә һәм хокукый мәгълүмат бирүнең иң нәтижәле ысулы-интернет челтәренең эзләү системаларына керү мөмкинлеген тәәмин итү, белешмә мультимедиа продуктлары сатып алу. Китапханәләр фондларын үстерү стратегиясе электрон документлар, шул исәптән ерактан торып челтәрле ресурслар хисабына яңа алынган мәгълүматлар составын киңәйтүдән һәм яңартудан башка мөмкин түгел.

«Китапханәләр һәм китапханә эше турында» Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр кертү хакында» 2010 елның 22 апрелендәгә Татарстан Республикасы Законы нигезендә китапханәнең мәгълүмат ресурслары бушлай һәм шуңа күрә халыкның барлык төркемнәре өчен иң кулай белем чыганакларының берсе булып тора. Мәгълүмат технологияләрен китапханә эшенә кертү нигезендә глобаль челтәр кулланучыларына шактый күләмдә мәгълүмат бирелә. "Татарстан Республикасы китапханә челтәренең инфокоммуникацион инфраструктурасын булдыру" проектың гамәлгә ашыру кысаларында Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының «Жирлекара үзәк китапханә» муниципаль бюджет учреждениесенең барлык 43 китапханәсе дә компьютерлар белән жиһазландырылган (барлыгы 89), барысы да Интернетка тоташтырылган. Шулай ук документларның электрон коллекцияләрен булдыру, фондларны һәм каталогларны цифрлы форматка күчерү, аларны һәркем таныша алырдай мөмкинлек белән бастырып чыгару мөһим бурыч булып тора. Бу корпоратив каталоглаштыру проектында катнашырга һәм бердәм мәгълүмати киңлекне булдыру өчен корпоратив ресурслар кулланырга мөмкинлек бирәчәк. Китапханәләрдә электрон каталоглар булу кулланучыларга хезмәт күрсәтү өчен принципияль яңа мөмкинлекләр булдыра.

Китапханәләрнең инновацион үсешә бурычларын хәл итү беренчә чиратта китапханәчеләрнең кадрлар белән тәәмин ителешенә һәм һөнәри эзерлегенә тармакны модернизацияләүгә бәйле.

«Жирлекара үзәк китапханә» МБУндә 63 китапханә хезмәткәре эшли. Аларның күбесенең (40 кеше) 10 елдан артык эш стажы бар. Аларның 31е – югары белемле (шул исәптән 20се – китапханә эше), урта махсус – 30 (шул исәптән 12се китапханә эше). Белгечләр белән тәәмин ителү 96,83% тәшкит итә (профиль буенча - 50,79 %).

Муниципаль реформаны кертү китапханә системасы эшчәнлегендә оештыру-хокукый һәм эчтәлекле үзгәрешләр китереп чыгара. Шулай итеп, 2010 елның гыйнварыннан «Жирлекара үзәк китапханә» МБУ юридик зат статусына ия.

«Жирлекара үзәк китапханә» МБУ күрсәткечләре: кулланучылар саны 34210 кеше тәшкит итә, хезмәт күрсәтелү саны – 417360. Ел саен китапханәләр системасы тарафыннан 661950 данә китап бирелә.

Авыл халкының мәгълүмати тәмин ителеше дәрәжәсен күтәрү максатыннан модельле авыл китапханәләре булдырыла.

Республикада авыл китапханәләрен модернизацияләүнең иң нәтижәле ысулы итеп этаплап авыл китапханәләрен үзәкләштерелгән дәүләт ярдәме хисабына булдыру булырга тиеш.

Программа китапханә хезмәте күрсәтүнең социаль юнәлешен игътибар үзәгенә куя торган ведомствоара хезмәттәшлекне тормышка ашыруны һәм районның бердәм мәгълүмати киңлеген булдыруны тәмин итә.

II. Төп максатлар, бурычлар, иң мөһим максатчан күрсәткечләр, программаны гамәлгә ашыру сроклары, шулай ук максат һәм бурычлар киселешендә нәтижәләренә бәяләү индикаторлары

Программаның төп максатлары булып халыкка китапханә хезмәте күрсәтүнең нәтижәле системасын булдыру тора, ул гражданның мәгълүмат һәм белем мөмкинлеге хокукын тәмин итә. Халыкка китапханә хезмәте күрсәтүдә традицион һәм яңа технологияләр куллану, китапханәдә саклана торган милли мәдәни мирасны саклау өчен уңайлы шартлар тудыру. Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

китапханәләр эшчәнлеген хокукый һәм методик тәмин итүне актуальләштерү;

районда китапханә эшенең оештыру-функциональ структурасын үстерү;

тәгаен кешеләр, мәдәният, фән, техника, территорияләр өчен шартлар тудыру максатыннан үз социаль әһәмиятен көчәйтәргә;

китапханә-мәгълүмат эшчәнлеген милли масштабтагы интеграцияләнгән мәгълүмат системасы буларак үстерү, Россия Федерациясенең бөтен территориясендә мәгълүмат, фәнни, мәгариф ресурслары, мәдәни кыйммәтләр белән ирекле, тигез һәм гомуми файдалану мөмкинлеген тәмин итү;

кәгазь, электрон, аудиовизуаль һәм башка жайланмаларда социаль әһәмиятле мәгълүматны саклау өчен таләпләр формалаштыру һәм шартлар тудыру;

китапханәләренең музейлар, архивлар, фәнни, мәгариф һәм социаль учреждениеләр белән хезмәттәшлеген үстерү һәм ныгыту;

китапханә фондларының заманча моделен булдыру;

гомуми мәдәни мирас һәм заманча технологияләр һәм техник чаралар кулланып, район территориясендә урнашкан китапханә фондларының сакланышы һәм иминлеге комплекслы системасын булдыру;

район китапханәләренең бердәм мәгълүмат киңлеген тәмин итү, Татарстан Республикасы китапханә челтәренең мәгълүмат системасын булдыру;

эш урыннарын модернизацияләү һәм автоматлаштыру;

модель китапханәләр булдыру;

китапханәләренең нәтижәле эшләве өчен, кулланучыларның куркынычсыз һәм уңайлы булуы өчен заманча жиһазлар белән тәмин итү;

укуның һәм китапларның әһәмиятен арттыру буенча китапханәләренең мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү;

китапханэләрне фәнни һәм ижтимагый-мәдәни коммуникацияләр үзәкләре буларак үстерү;

социаль ярдәмгә мохтаж булган халыкның ялын оештыру һәм китап укуга жәлеп итү буенча китапханэләрнең эшен камилләштерү;

ижтимагый-мәдәни процесс буларак китап укуны ныклап өйрәнү;

барлык типтагы китапханә-мәгълүмат учреждениеләре өчен кадрларга агымдагы һәм перспектив ихтыяжны мониторинглау;

тармакның алдынгы белгечләрен әзерләүне кертәп күп катлы өзлексез һөнәри белем бирү системасы структурасын һәм эчтәлеген камилләштерү;

китапханә-мәгълүмат учреждениеләре белгечләрен беркетү системасын камилләштерү.

Нәтижәләрне бәяләү индикаторлары:

- Китапханә фондларын яңарту дәрәжәсе 5% ка артачак;

- Интернет челтәренә ачык керү мөмкинлеге бирүче китапханэләрнең өлеше 100% ка кадәр житечәк;

- китапханэләр сайтларына керү саны елына 10% тан да ким түгел дәрәжәдә булчак;

- районда һәркем өчен мөмкин булган бердән дә ким булмаган модель китапханәсе ачылачак;

- югары һәм урта һөнәри белемле китапханә хезмәткәрләренең өлеше 70 % ка кадәр артачак;

- музейлар, мәгариф, социаль учреждениеләр белән берлектә гамәлгә ашырылган китапханә чараларының өлеше 35% ка кадәр артачак;

- китапханэләр үткәрә торган чараларда катнашучыларның өлеше 35% ка, китапханә сайты аша цифрлы форматка күчерелгән һәм һәркем файдалана алырлык китапханә фондларының каталогларның гомуми күләмнен каталоглары өлеше артачак(5%)

Китапханә фондларына мөрәжәгать итү саны 1,5

Халыкка китапханә хезмәте күрсәтү 55 – 60 %

Китап укучылар күпләге 12,2

Китап укучылар саны – 19,35

III. Программа чаралары исемлеге

Куелган максатлар һәм бурычлар нигезендә программага 1 нче кушымтада китерелгән программа чаралары комплексын гамәлгә ашыру каралган:

1. Китапханэләр эшчәнлеген хокукый һәм методик тәмин итүне камилләштерү. Программаның әлеге бүлеген гамәлгә ашыру өчен кирәк:

эшләү юлы белән китапханэләр эшчәнлеген хокукый һәм методик тәмин итүне актуальләштерү:

районда китапханә эшенең оештыру-функциональ структурасын үстерү:

хезмәттәшлек Советы һәм регламентлары турында нигезләмә эшләү,

китапханэләр белән музейлар, архивлар, фәнни, мәгариф һәм социаль учреждениеләр арасындагы партнерлыкны үстерү һәм ныгыту:

уртак чаралар, республика фәнни-гамәли һәм мәдәни акцияләр үткәрү буенча махсус программалар һәм проектларны эшләү һәм тормышка ашыру,

гомуми күләмдә Татарстан Республикасы мәгариф һәм фән министрлыгы

чыгымнары һәм керемнәренә гомуми күләмдә уртақ чаралар үткәру буенча махсус программалар һәм проектларны эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен ассигнованиеләр бүлөп бирү. Бу чараларны тормышка ашыру китапханәләренә ведомство таркавын киметергә, бердәм мәгълүмати ресурслардан файдалануның нәтижәлеген арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

2. Китапханә фондлары белән нәтижәле идарә итү. Программаның бу өлешен гамәлгә ашыру күздә тотә:

китапханә фондларының заманча моделен булдыру юлы белән:

район китапханәләре фондларын үзәкләштерелгән комплекташтыруның төрле чыганақларда гарантияле документлары, китапханәләр фондларын максатчан комплектауны милли, туган якны өйрәнү, тармақ басмалары белән тәмин итү, шул исәптән 2004-2013 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләренә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы Дәүләт программасы чараларын гамәлгә ашыруга, "Татарстан китап нәшрияты" һәм "Мәгариф" дәүләт нәшриятлары чыгара торган социаль әһәмиятле әдәбият сатып алуны исәпкә алып, ассигнованиеләр бүлөп бирү, муниципаль китапханәләр өчен республика периодик басмаларының база комплектына еллык үзәкләштерелгән язылу оештыру, мәдәни мирас өлешә буларак, район территориясендә урнашқан китапханә фондларының сакланышы һәм иминлегә комплекслы системасын булдыру:

китапханәләренә куркынычсызлык һәм фондларның сакланышы өчен кирәкле чаралар белән тәмин итү.

Мәгълүматның, шул исәптән электрон чыганақлардагы басмаларның күләмен арттыру, шулай ук фондларның яңартылышын яхшырту, программада каралган башка юнәлешләр белән беррәттән, 2021 елга район китапханәләре фондларын яңарту, аларның сыйфат характеристикаларын арттыру һәм, нәтижә буларак, китапханәләрдән файдаланучылар санын арттыру мөмкинлеген бирәчәк. Китапханә фондларының сыйфатлы оешмасы районның социаль-иқтисади үсеш дәрәжәсен билгели торган интеллектуаль стратегик ресурс формалаштыра. Шуңа күрә балансланган комплектау-китапханәләр генә түгел, ә тулаем республика үсешенә мөһим өстенлегә. Матбугатка язылу һәм комплектау чыгымнарын басма һәм электрон форматта шактый арттыру зарур.

3. Китапханә эшә өлкәсендә мәгълүмати-коммуникацион технологияләренә интенсив үстерү. Программаның бу өлешен гамәлгә ашыру икә юнәлештә үсешне күздә тотә:

- район китапханәләренә бердәм мәгълүмати киңлеген тәмин итү;

- эш урыннарын модернизацияләү һәм автоматлаштыру юлы белән:

структурлаштырылган кабель системаларын монтажлау һәм чөлтәрле жиһазлар белән тәмин итү, Татарстан Республикасы телекоммуникацияләренә дәүләт интеграцияләнгән системасына тоташтыру, компьютер техникасы һәм жайланмалары белән тәмин итү

Өлегә чараларны тормышка ашыру район халкына күрсәтелә торган китапханә хезмәтләренә күләм һәм сыйфатлы дәрәжәсен күтәрүгә ярдәм итәчәк: мәгълүмати-коммуникацион технологияләр куллану нәтижәсендә; кулланучыларга кирәкле мәгълүматны Интернет чөлтәренә керү һәм виртуаль

белешмә хезмәте булдыру юлы белән житкерү мөмкинлекләрен киңәйтү; китапханә сайтларында урнаштырылган мәгълүмат күләмен арттыру, бу исә кулланучылар өчен кирәкле мәгълүматны уңайлы итәчәк.

Китапханәләр арасында челтәр технологияләрен үстерү, жыелма электрон каталог булдыру, китапханәләрнең комплектлау, фондларны бүлү, инфраструктураны планлаштыру һәм үстерү буенча координацияләнгән гамәлләрен тәмин итәчәк. Фондларның сыйфаты белән нәтижәле идарә итәргә һәм библиографик мәгълүмат булдыруга чыгымнарны киметергә мөмкинлек бирәчәк; ведомство һәм башка барьерларны юкка чыгара һәм гомумроссия һәм дөнья мәдәни процессларына интеграцияне тәмин итә торган бердәм китапханәләр системасын формалаштырырга мөмкинлек бирәчәк.

4. Китапханәләрнең матди-техник базасын яңарту. Программаның бу өлешен гамәлгә ашыру күздә тоту:

Нурлат районында модель китапханәләр булдыру;
кулланучыларның нәтижәле эшләве, куркынычсыз һәм уңайлы булуы максатларында китапханәләрне заманча жиһазлар белән тәмин итү, шул исәптән:

махсуслаштырылган жиһазлар һәм мебель комплектларын сатып алу (стеллажлар, күргәзмә жиһазлары, компьютер өстәлләре һ. б.),
оргтехника сатып алу (ксерокс, принтер, сканер),
һәркем өчен ачык булган китапханәләрне телефонлаштыру,
яңгы һәм сак сигнализациясе чаралары белән тәмин итү,
китапханәләрне инвалидлар һәм мобильлеге чикләнгән кулланучылар төркемнәре өчен махсуслаштырылган жиһазлар һәм матди-техник чаралар белән тәмин итү.

Чараларны гамәлгә ашыру китапханәләрне, аларның фондлары күләме һәм документларны саклау нормативларына тиешле мәйданчыклар белән тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк. Кулланучылар саны, китапханәләрнең дәүләт һәм социаль-мәдәни бурычлары һәм функцияләре; фондларга ачык керү мөмкинлеген оештыру өчен шартлар тудырачак, китапханә мохитенең уңайлылыгы һәм китапханәләрнең оргтехника һәм элемент чаралары белән тәмин ителеше дәрәжәсен арттырачак; инвалидларга һәм мобильлеге чикләнгән кулланучылар төркемнәренә мәгълүмат алу өчен махсуслаштырылган жиһазлар һәм матди-техник чаралар белән тәмин ителәчәк.

5. Китап кунының социаль статусын күтәргә ярдәм итү. Программаның бу өлешен гамәлгә ашыру күздә тоту:

китапханәләрнең уку һәм китаплар аша укуны алга этәрү буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү:

китап уку үсешенә ярдәм итү һәм аны үстерү проблемалары буенча республика фәнни-гамәли конференцияләре үткөрү,

республика китапханә акцияләре, фестивальләр, күргәзмәләр, китап ярминкәләре, күчмә агарту акцияләре, китапларның ролен, укуның социаль статусын, әдәби иҗатның әһәмиятен арттыруга, Татарстан Республикасы халкында позитив тормыш кыйммәтләренә һәм тарихи белемнәренә китапханә чаралары булдыруга юнәлдерелгән республика конкурслары үткәргә багышланган чаралар үткөрү,

укуның, китапханәнен, китапханә хезмәтләренә тышкы һәм ачык рекламасының нәтижәле методларын һәм формаларын эшләү;

үзәк китапханә базасында телләренә өйрәнү буенча үзәкләр булдыру,
китапханәләр базасында үзешчән берләшмәләренә үсешә,
район балалар китапханәсе базасында уку үзәге булдыру,
халыкның ялын оештыру һәм укуга жәлеп итү эшен камилләштерү:

- социаль ярдәм мохтаж халык категорияләре өчен (аз керемле гражданныр, инвалидлар, ятим балалар, күп балалы гаиләләр, имин булмаган гаиләләр) китапханә программалары булдыру.

Әлеге чараларны тормышка ашыру балалар һәм өлкәннәр өчен аерым махсус программалар булдыру тәжрибәсеннән уку процессының өзлексез булуына нигезләнгән Бердәм стратегияне эшләүгә күчүгә ярдәм итәчәк; китапханә аудиториясеннән читкә чыгу, халыкның азайтучы яки так өлешенә юнәлеш бирү; укуларга ярдәм итү буенча барлык чараларга ижтимагый һәм гавами төсмер бирәчәк. Инновацияләр банкы китапханәләргә китап һәм укуны алга этәрү буенча инновацион тәжрибәне оператив өйрәнергә һәм гамәлгә кертергә мөмкинлек бирәчәк. Укуны популярлаштыру буенча нәтижәле чараларда катнашучы район халкының өлеше артачак.

Мөмкинлекләре чикле затлар һәм халыкның аз тәмин ителгән катламнары өчен мәгълүмати-китапханә һәм мәдәни хезмәтләрдән файдалану мөмкинлеген арттыруга махсус программаларны, шул исәптән хәйрия акцияләре һәм проектларын гамәлгә ашыру юнәлдереләчәк.

6. Тармакның кадрлар потенциалын арттыру. Программаның әлеге бүлегендәге чараларны гамәлгә ашыру өчен кирәк:

һөнәри белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучылар өчен вакансияләр банкын булдыру һәм аларга ярдәм итү;

күп катлы өзлексез һөнәри белем бирү системасы структурасын һәм эчтәлеген камилләштерү:

китапханә-мәгълүмат өлкәсе үсешенә төп тенденцияләренә туры килә торган кадрларның квалификациясен күтәрү һәм янадан эзерләү алымнары (модуль, дистанцион һ.б.) инновацион (модуль, дистанцион һ.б.) күчүнә тәмин итү,

персоналны квалификация таләпләренә туры килүгә сертификацияләүне кергү,

региональ, Россия һәм чит ил китапханә-мәгълүмат һәм белем бирү учреждениеләре базасында китапханә-мәгълүмат белгечләренә стажировкаларын, квалификацияләрен күтәрүне һәм һөнәри өстәмә эзерләүне оештыру;

китапханәара, халыкара форумнарда, конференцияләрдә катнашу;

китапханә-мәгълүмат учреждениеләре белгечләрен беркетү системасын камилләштерү:

тармакка ихтыяжны исәпкә алып, китапханә-мәгълүмат белгечләрен максатчан контрактлы эзерләүне гамәлгә ашыру механизмнарын эшләү,

һөнәри белем бирү учреждениеләрен тәмамлаган һәм эшкә кайткан чыгарылыш сыйныф укучыларына ярдәм итү һәм беркетү механизмнарын эшләү(бер тапкыр бирелә торган пособиеләр системасы),

торак шартларын яхшыртуга мохтаж китапханә-мәгълүмат белгечләрен вакытлы торак белән тәмин итү механизмнарын эшләү, тармак белгечләренә грант ярдәме күрсәтү, "Һөнәре буенча иң яхшы" республика конкурслары үткәрү.

Әлеге чараларны тормышка ашыру республиканың китапханә өлкәсендәге кадрларның һөнәри һәм белем бирү потенциалын саклап калуга һәм үстерүгә ярдәм итәчәк; нәтижәле уку системасы булдыру, проблемалы-юнәлешле, модуль һәм дистанцион белем бирү формаларына күчү юлы белән кадрларның квалификациясен күтәрү һәм һөнәри өстәмә эзерләү; китапханәләренә практик хезмәткәрләренә методик ярдәм күрсәтүне оештыру, республикада, Россия Федерациясендә стажировка системасын булдыру, хезмәткәрләренә һөнәри үсешен стимуллаштыруның һәм квалификациясен планлы күтәрүнең нәтижәле критерийларын эшләү; китапханә хезмәткәрләренә хезмәт шартларын яхшырту, аларны социаль яклауны тәмин итү, торак шартларын яхшырту; тармакта кадрларны ныгыту, аларның һөнәри абруен күтәрү.

IV. Программаны ресурслар белән тәмин итү

Программаны финанс белән тәмин итү Татарстан Республикасы бюджеты, Нурлат муниципаль районы һәм федераль бюджет акчалары хисабына гамәлгә ашырыла.

Программаны финанслау күләме фаразланган характерда һәм тиешле елга республика бюджеты проектын формалаштырганда билгеләнгән тәртиптә ел саен төгәлләштерелергә тиеш. Бүлеп бирелә торган бюджет финанслау күләме нигезендә, шулай ук күрсәтелгән чараларның үтәлешен анализлау нәтижәләре буенча проектларга һәм аларны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәләренә төзәтмәләр кертергә мөмкин.

V. Программаны тормышка ашыру механизмы һәм аның үтәлешен контрольдә тоту

Программаны гамәлгә ашыру республика дәүләт хакимияте органнарының, Нурлат муниципаль районының жирле үзидарә органнарының, тиешле килешүләр нигезендә төрле ведомство һәм дәрәжәдәге китапханәләренә үзара хезмәттәшлеген күздә тоту.

Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты Программаны тормышка ашыру белән идарә итә һәм программаның үтәлешен контрольдә тоту өчен җаваплы. Программа чаралары системасын үтәү мониторингы, аларның килештерелгән гамәлләрен тәмин итү өчен вакытлы хисап нигезендә Программаны башкаручыларның эшчәнлеген координацияләү, башкаручыларның бүлеп бирелә торган финанс чараларын рациональ куллануга контрольлек итү, республика башкарма хакимиятенә башка органнары белән хезмәттәшлекне тәмин итә торган чараларны эзерләү һәм гамәлгә ашыру буенча агымдагы эш, чираттагы финанс елына программа чаралары ассигнованиесенә җыелма бюджет заявкасын билгеләнгән тәртиптә эзерләү һәм тапшыруны башкару.

Программа ел саен үткәрелә торган гамәли чаралар планын үтәү, аларны

үтәү срокларын, башкаручыларны күрсәтү юлы белән тормышка ашырыла.

Программада күрсәтелгән жиһазлар сатып алу, эшләр башкару һәм хезмәтләр күрсәтү «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяждар өчен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру турында» 2005 елның 21 июлендәге 94-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты, Программаны тормышка ашыруга бүлеп бирелә торган финанс чараларын исәпкә алып, ел саен Программа чараларын тормышка ашыруга чыгымнарны һәм программаның максатчан күрсәткечләрен аныклай.

Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты квартал саен, хисаптан соң килүче айның 10 числосына кадәр Татарстан Республикасы мәдәният министрлыгына Программа чараларын үтәүнең барышы турында мәгълүмат бирә.

VI. Программаны гамәлгә ашыруның социаль-иқтисадый нәтижәләгән бәяләү

Район китапханә эшен үстерү стратегиясе программага бердәм системалы яқын килү нигезендә салынган, аны компьютер техникасы, кешеләр тормышын яхшырту, максималъ мәдәни һәм ижади тормышка ашыру максатларында мәгълүматны эшкәртү һәм куллану буенча югары нәтижәле автоматлаштырылган технологияләр белән жиһазландырылган мәгълүмат индустриясенә иң мөһим тармакларыннан берсенә әверелдерүгә юнәлдерелгән.

Китапханә өлкәсендә дә, мәдәният өлкәсендәге кебек үк, китапханә эшчәнлегенә төп нәтижәләре, кагыйдә буларак, кичектерелгән социаль эффектта чагылыш табуы һәм мәгълүмати алмашу системалары мөмкинлекләрен киңәйтү хисабына белем бирү, фәнни-техник һәм мәдәни үсеш дәрәжәсен күтәрүдә, квалификациянең, һөнәри осталыкның һәм ижатка сәләтлелекне арттыруда, "эшлекле" белем бирүдә чагылыш табуы китапханә эшчәнлегенә мөһим үзгәреш булып тора, мәгълүматка нигезләнгән һәм мәдәният һәм рухи кыйммәтләр белән ныгытылган, бер яктан, мәдәниятләрнең үзара бәйләнешен билгеләүче факторларның берсенә, икенче яктан, мәдәни һәм тел төрлелеген саклауда яна мөмкинлекләр барлыкка килүгә нигезләнә.

Моның нәтижәләре мондый төрдәге гадәти үлчәүләргә салынмай. Программада эшчәнлекнең агымдагы нәтижәләрен генә характерлаучы индикаторлар һәм күрсәткечләр системасы кулланыла. Шуңа ук вакытта программаны гамәлгә ашыруга каралган акчалар хисабына ярдәм итү күздә тотылган социаль-мәдәни проектлар аларны гамәлгә ашыруның нәтижәләгән күрсәткечләрен үз эченә ала.

Программа чараларын тормышка ашыру, интеллектуаль һәм мәдәни - ял өлкәсендә аларның позициясен ныгытып, китапханә системасын халык ихтыяждарына яқынайту, китапханә хезмәтләрен халыкка тәкъдим итүнең заманча формаларын кертү мөмкинлегенә бирәчәк, кулланучыларның белем бирү һәм мәдәни дәрәжәсен күтәрү, китапханәләрдән файдаланучыларга хезмәт күрсәтү сыйфатын күтәрү, китапханәнең абруен күтәрү өчен уңайлы шартлар тудыру, заманча мәгълүмати технологияләр куллану нигезендә китапханәләр

үсешенә ярдәм итү һәм аларны Россия һәм дөнья мәгълүмат системасына интеграцияләү, китапханә эше өлкәсендә бюджет акчаларын тотуны оптимизацияләү.

Программаны тормышка ашыруның төп нәтижеләре-китапханәләрнең мәгълүмати эшчәнлеген активлаштыру, укучыларга хезмәт күрсәтү юнәлешләрен һәм формаларын киңәйтү, китапханәләрнең заманча мәгълүмати-коммуникацион технологияләр дәрәжәсенә чыгуы һәм аларны комплекслы мәгълүмати-мәдәни үзәкләргә әверелдерү, модельле ачык китапханәләр булдыру юлы белән халыкка мәгълүмати һәм китапханә хезмәте күрсәтүне яхшырту, фондларның сыйфат характеристикаларын яхшырту һәм китапханәләрнең үтемлелеген арттыру, район китапханәләре фондларын тулы комплектлау документлары белән мәгълүмат чыганакларында тәмин итү (ел саен 5% яңартуны тәмин итү), китапханә сайтларына керү саны ел саен 50% ка кадәр арттыру, китапханәләрне китапханә фондларының, кешеләрнең һәм биналарның заманча системалары һәм куркынычсызлыгы чаралары белән тәмин итү (25% ка кадәр), китапханәләрнең матди-техник базасын ныгыту һәм модернизацияләү (китапханәләр өчен китапханә жиһазлары комплектларын сатып алу һ. б.), телефон кертү таләп итә торган китапханәләрнең гомуми санында телефонлаштырылган китапханәләрнең өлеше 60% ка кадәр, китапханә чараларында катнашучыларның өлешен 35% ка кадәр арттыру, укытуның оптималь моделен булдыру, инновацион белем бирү технологияләре нигезендә китапханә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү һәм һөнәри яңадан әзерләү (югары һәм урта һөнәри белемле китапханә хезмәткәрләренең өлешен 70% ка кадәр арттыру), китапханәче һөнәренә абруен күтәрү.

Программа тарафыннан билгеләнгән нәтижеләргә ирешү районда Бердәм дөүләт мәдәни сәясәтен гамәлгә ашыруның нәтижеләлегенә йогынты ясый; китапханә системасының үсештә лидерлыгын тәмин итә. китапханә хезмәтләрен камилләштерүдә, халыкның барлык катламнары өчен мәгълүмат алу мөмкинлеген камилләштерә, шулай ук китапханә һөнәрләренә укыту сыйфатын арттыра.

T/C	Чаралар	Чараны тормышка ашыру буенча эшләр исемлеге	Үтәү сроклары	2019	2020	2021	Финанслау чыганагы
1.	Эш урыннарын аттестацияләү үткөрү	Эш урыннарын аттестацияләү Ү Янгын минимумы буенча уку	2019 - 2021	50,0	50,0	50,0	ЖБ
2.	Махсулаштырылган жиһазлар һәм мебель комплектларын сатып алу	Стеллажлар, күргәзмә жиһазлары, эш өстәлләре, филиаллар өчен урындыклар	2019 - 2021	99,9	99,9	99,9	ЖБ
4.	Китапханәләргә оргтехника белән тәмин итү	Принтер, проектор сатып алу.	2019 - 2021	99,9	99,9	99,9	ЖБ
5.	Китапханәләргә МПБ фондын үзәкләштерелгән комплектлаштыру	Китапханә фондларын китаплар белән тулыландыру	2019 - 2021	210,0	210,0	210,0	ЖБ
6.	Үзәкләштерелгән матбугатка язылу	Китапханәләргә өчен газета һәм журналларга язылу	2019 - 2021	900,0	900,0	900,0	ЖБ
7.	Модель китапханәләргә булдыру	Китапханәләргә жиһазлар белән тәмин итү	2019 - 2021	50,0	50,0	50,0	ЖБ
8.	Китапханәләргә биналарына	Стеллажлар, идәннәр,	2019 - 2021	60,0	65,0	70,0	ЖБ

	агымдагы ремонт	тэрэзэлэр, ишеклэр буяу .					
9. 11	Район чаралары	Конкурслар, акциялэр	2019 - 2021	50,0	50,0	50,0	ЖБ
11.	Курчак театры спектакльлэре	Курчаклар тегү, декорациялар	2019 - 2021	15,0	15,0	15,0	ЖБ
12.	Язучылар белән очрашу	Авылга бару, сувенирлар сатып алу	2019 - 2021	7,0	7,0	7,0	ЖБ
13.	Китаплар нәшер итүне оештыру	Китап язу, китаплар нәшер итү	2019 - 2021	50,0	50,0	50,0	ЖБ
14.	Туган якны өйрәнү порталын булдыру һәм аңа ярдәм итү	Мәгълүматны жыю һәм фотоматериаллар урнаштыру	2019 - 2021	10,0	10,0	10,0	ЖБ